

Zadeva: Poročilo o pregledu projektne dokumentacije "Ureditev Meže in Mislinje v Otiškem vrhu" za operacijo Zagotovitev poplavne varnosti v porečju Drave - območje Meže z Mislinjo - DGD

Poročilo o pregledu se nanaša na DGD, št. proj. dokumentacije **3931/19-DGD**, okt. 2020 z dopolnitvami, ki jo je izdelal **VGB d.o.o., Glavni trg 19c, 2000 Maribor**.

Pregledana sta bila dva sklopa dokumentacije:

- 1) DGD - Dokumentacija za pridobitev mnenj in gradbenega dovoljenja - Načrt vodnogospodarskih ureditev, zajeto v datotekah pod oznako: Otiški_VRH_Meža_Mislinja_DGD_po_rec.zip
- 2) Podporna študija – Hidrološko- hidravlična analiza, zajeto v datotekah pod oznako: HHS_OTISKI_VRH_DGD_PO_RECENZ.zip

Na podlagi predhodno izdelanega IZP za zmanjšanje poplavne nevarnosti na območju obravnave, je izdelan DGD detajlneje obravnaval načrtovane vodnogospodarske ureditve, ki slonijo na izračunanih obsegih poplavljenosti (obstoječe in projektirano stanje), zato je tudi HH študija obravnavala spremenjene danosti v fazi izdelave DGD. Glede na zahtevne prostorske in druge pogoje na obravnavanem območju so načrtovane ureditve predvidele tudi možne načine in robne pogoje, kako se bodo lahko (z drugo projektno dokumentacijo) reševali odtok zalednih voda oz. lastnih padavinskih voda iz Otiškega vrha, pa tudi razmere, ki jih v ta prostor prinašajo posegi (rekonstrukcije) na obstoječih državnih in občinskih cestah oz. novogradnje (3.RO, občinska infrastruktura idr.). DGD le za nekaj primerov predvideva zmanjšanje poplavne nevarnosti z individualnimi ukrepi na posameznih stavbah - če ni kota hišnega praga višja kot vodostaj pri Q100 oz. če niso predvideni drugačni ukrepi pri umeščanju trase 3.RO.

Na obravnavanem območju zaradi preteklih posegov (GJI, pozidava...) ni mogoče ohraniti vseh dosedanjih razlivnih površin oz. sedanjega retencijskega učinka. Iz istih razlogov tudi ni možno spreminjanje tras vodotokov, urejajo pa se pretočni prerezi, pogloblja niveleta dna strug in urejajo pragovi, ter odpravljajo premalo pretočne lokacije (premostitve...), zaradi katerih se pojavljajo zajezebe. Z odpiranjem »ozkih grl« (npr. most v ind. cono) se nekoliko prenaša poplavno nevarnost dolvodno, vendar pa je relativno blizu akumulacija HE Vuzenica na Dravi, ki te (manjše) vplive dolvodno lahko kompenzira – seveda pa je treba te vplive upoštevati na spodnjem odseku Meže, od izliva Mislinje do izliva Meže v Dravo. Sicer pa je bilo zmanjševanje retencijskega učinka v celoviti zasnovi ukrepov na Meži upoštevano z umestitvijo omilitvenega ukrepa, ki je načrtovani visokovodni zadrževalnik Poljana gorvodno na Meži.

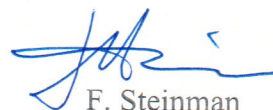
Načrtovani vodnogospodarski ukrepi so bili v fazi recenzije prilagojeni tudi na razpoložljive informacije o načrtovanih ureditvah na prometnicah (npr. rekonstrukcija mosta na glavni cesti G1-4/1258). Kot upravičena pa se je izkazala zamenjava občinskega mostu v ind. cono, saj bistveno zmanjša obseg in višinske gabarite protipoplavnih ukrepov, hkrati pa bistveno olajša druge rešitve v prostoru.

Za naslednje faze projektiranja oz. življenjski cikel načrtovanih ureditev so v nadaljevanju podane še nekatere vsebine za fazo izvedbe oz. za fazo kasnejšega usklajevanje vodne infrastrukture pri pojavu novih posegov na drugih infrastrukturah oz. posegih drugih v prostor.

- 1) Za načrtovanje ukrepov so bile v DGD uporabljene širše podlage, da bi v največji možni meri upoštevali danosti v prostoru, lastniška razmerja (javne in zasebne nepremičnine), koridorje GJI (z varovalnimi pasovi in režimi) in namensko rabo prostora (v OPPN in drugih dokumentih različnih uporabnikov prostora). Rezultat so rešitve, ki zagotavljajo ustrezne odtočne razmere - vendar pa hkrati omejujejo morebitne nove posege v vodni prostor, ki bo po izvedbi ukrepov iz DGD v veliki meri omejen z vodno infrastrukturo (nasipi, zidovi, prečni in vzdolžni objekti). Zato bo po izvedbi načrtovanih ukrepov treba omejitve za uporabnike prostora razumljivo predstaviti in jih nato uveljavljati.
- 2) Treba bo torej urediti vnos vsebin iz VG ureditev v posodobljen oz. nadgrajen OPN/OPPN. Sem sodijo predvsem cilji varovanja za (pre)ostale retenzijske površine, shema vodnih poti (koridorjev), po kateri se omogoča odtok zalednih voda, hudourniških pritokov in lastnih padavinskih voda (če bo npr. odvod odpadnih voda urejen z ločeno kanalizacijo).
- 3) DGD ureja dodatne površine s predvidenim »zatokom« (dolvodno od prečkanja industrijskega tira čez Mežo) in predvideva ohranjanje nekaterih retenzijskih površin (npr. na nasprotnem bregu zatoka). S primerno ureditvijo v PZI bo mogoče te površine aktivneje uporabiti za retencijo in omogočiti sekundarno rabo (za priložne dejavnosti).
- 4) Izvedeni protipoplavni ukrepi pa prinašajo tudi omejitve namenske rabe iz OPN/OPPN, saj so z njimi povezani pravni režimi (po ZV-1) na obvodnem (priobalnem) pasu ob vodnih poteh in varovalni pasovi GJI, kamor je vključena tudi vodna infrastruktura. S tem bo pomembno vplivano na morebitne nove posege v obvodni prostor (in še posebej varovan vodni prostor). Mednje sodi tudi umeščanje kolesarske steze, pri čemer po podatkih izdelovalca DGD projektant kolesarske steze že razpolaga s podatki HHŠ Otiški Vrh – tj. ve, da ne sme spreminjati odtočnih razmer.
- 5) Po podatkih izdelovalca DGD je načrtovana trasa 3.RO s spremljajočimi ureditvami usklajena s protipoplavnimi ukrepi (PPU) za Otiški Vrh, zato v zvezi s 3.RO niso potrebni dodatni PPU. Kljub temu je treba spremljati morebitne spremembe rešitev pri umeščanju 3.RO in zanje prikazati omejitve zaradi novega stanja po izvedbi ukrepov iz te DGD.
- 6) Prikazano je, da je upravičena sprememba v DGD glede na IZP, tj. zamenjava občinskega mostu v ind. cono, saj bistveno zmanjša obseg in višinske gabarite protipoplavnih ukrepov, s tem pa bistveno izboljša krajinsko umeščanje, olajša odvod lastnih padavinskih voda iz obravnavanega območja, vpliva na prometne povezave in druge rabe prostora, pa tudi zmanjša zahtevnost posegov (intervencij) pri pojavu visokih voda. (npr. montaža in demontaža panelov IBS, snemljiva/ležeča mostna ograja...). To vpliva tudi na izpolnjevanje bistvene zahteve iz GZ – varnost pri obratovanju (tj. funkcioniranju VG ureditev).

- 7) Prikazana gladinska stanja pri projektnih pretokih in dosežena varnostna nadvišanja premostitev oz. protipoplavnih ukrepov bi lahko ogrožali bodoči lokalni posegi, ki bi segali v vodno telo. Eden od že nakazanih posegov, predviden občinski most preko Mislinje (prerez ca. M20), bi že lahko spreminjal vodostaje, če bi njegovi podporni elementi segali v vodni tok. Projektant tega mostu mora torej upoštevati za DGD izdelano HH študijo, gladinskega stanja pa ne spreminjati tako da bi zmanjševal višine varnostnih nadvišanj.
- 8) Paziti bo treba na pojav lokalnih vplivov (posegov), ki bi spreminjali (preusmerjali) vodne tokove na obravnavanem območju, prikazanih v HH študiji. Gre npr. za mostove/prepuste na lokalnih cestah oz. dovoznih poteh, ki prečkajo pritoke, odvodne jarke zalednih voda ipd. Takšen primer je npr. obstoječi prenizek most na lokalni cesti preko Begantovega grabna (profil B13), ki kljub poglobitvi dna vpliva na gorvodne razmere pod železniškim mostom. DGD sicer znatno izboljša sedanje stanje, ne predvideva pa odstranitve mostu na lokalni cesti temveč le podaja potrebne gabarite na tej lokaciji. Značilen primer je tudi na Bavhovem grabnu, kjer so razmere na mostu na lokalni poti (profil S13) pod znatnim vplivom vodostajev v Mislinji. Za lokalno pot je sprejemljivo, da se pri Q100 pojavi prelitje tega mostu, pomembno je le, da se voda zaradi njega ne preusmeri (levo/desno), saj nov vodni tok prinaša dodatno poplavno nevarnost v prostor.
- 9) Protipoplavni nasipi/zidovi bodo preprečevali dosedanja (naravna) razpršena izlivanja takih voda v Mežo oz. Mislinjo, zato se bodo oblikovali novi vodni tokovi na zračni strani nasipov/zidov. Sedanje stanje DGD upošteva in ureja, ni pa mogoče napovedati, kakšne bodo spremembe rabe prostora po izgradnji teh protipoplavnih ukrepov, saj se običajno intenzivira raba prostora z zmanjšano poplavno nevarnostjo. Torej bo treba v OPN oz. v druge relevantne dokumente vnesti še varovalne režim za obstoječe struge (npr. na desnem bregu Mislinje) oz. jarke na območju obravnave, glede na stanje po izvedbi ureditev po tem DGD.
- 10) Zahtevno delo je bilo opravljeno pri izdelavi DGD v povezavi z obstoječimi prometnicami in njihovimi rekonstrukcijami. Na obravnavanem območju se nahaja železniška proga, ki ima značaj GJI (tj. v javnem interesu) in nanjo navezani industrijski tiri (v lasti gospodarskih družb). Glede na status železniških prometnic je lahko tudi zmanjševanje poplavne nevarnosti pri obeh tipih proge različno. Za nadaljnjo fazo projektiranja to prinese pomembno informacijo – varovanje GJI na visoko vodo Q100 + varnostno nadvišanje je upravičeno, varovanje ind. tira na isti standard pa ni samoumevno. Za slednjega bo torej treba še dokazati, v katerih primerih (npr. odsekih) in čemu bi ga naj varovali pred Q100.
- 11) Kako lahko obstoječa premostitev oz. njena rekonstrukcija povratno vpliva na protipoplavne ukrepe je v DGD jasno prikazano na primeru mosta na glavni cesti G1-4/1258. Tam je povečan pretok pod mostom posledica varovanja glavne ceste (tj. dovoza na most) pred poplavljanjem, zato je strošek rekonstrukcije mostu povezan z urejanjem prevoznosti glavne ceste v času visokih voda. V mejah obstoječih danosti pa zgolj z vodnogospodarskimi ukrepi na tej lokaciji ni bilo mogoče doseči varnostnega nadvišanja do spodnjega roba mostne konstrukcije, premajhna pretočnost mostne odprtine pa povzroča tudi večji obseg poplavne nevarnosti gorvodno. Običajno se projektira tako, da ni posegov izven območja urejanja, razmere na mostu pa so tukaj povzročile, da je bilo treba v DGD obravnavati še območje gorvodno od profila, ki je bil v projektni nalogi predviden kot zgornji rob območja urejanja. DGD in podporna HH študija sta zato morali zajeti dodatno, tj. večje območje (do koder sega vpliv gorvodno) in tudi zanj prikazati karte poplavne nevarnosti.

- 12) Posledično pa vpliv razmer na tem mostu na glavni cesti G1-4/1258 vpliva tudi na spodnji robni pogoj za načrtovanje bodočih ukrepov, ko se bo urejalo gorvodno območje ob Mislinji. Rekonstrukcija mostu (ki je v fazi izdelave PZI) in dovoza na most bi morda lahko te razmere še spremenila (na boljše). Ena od možnosti je inundacijska odprtina (pred mostom pod dovozno cesto na most), kar bi ohranilo sedanje razlivne površine pred mostom na cesti G1-4/1258, tj. gorvodno se ne bi povečalo obsega poplavne nevarnosti. V okviru rekonstrukcije ceste je namreč že predviden dvig odseka ceste pred mostom, vendar ne v zadostni dolžini, da bi se s tem lahko preprečilo poplavljanje ceste ob visokih vodah.
- 13) Rezultati v Hidrološko - hidravlični presoji in spremljajočih kartah poplavne nevarnosti, ki nastaja zaradi visokih voda Meže in Mislinje so bili z dodatno analizo prispevnih površin pritokov ter lateralnih oz. zalednih voda dopolnjeni s prikazi območij poplavne nevarnosti, na katere v pretežni meri ukrepi na obeh rekah ne morejo vplivati (razen z nižjim vodostajem na izlivu). Ti dodatni prikazi poplavne nevarnosti iz drugih vzrokov (virov) so pomembni kot prikaz danosti v prostoru in podlaga za urejanje te problematike v prihodnje.
- 14) Pri tem upoštevamo, da bo občina sama uredila odvod lastnih padavinskih voda iz obravnavanega območja. Vendar je treba spomniti, da kanalizacija ne odvaja višjih količin padavinskih voda (običajno se dimenzionira na Q2 do Q5), zato bodo morali za preostali del lastnih padavinskih voda na industrijsko cono prav tako urediti koridorje površinskega odtoka. Izdelana HH študija zato služi tudi kot podlaga, da načrtovani protipoplavni ukrepi ne poslabšujejo odtočnih pogojev, vendar pa ne zmanjšujejo poplavne nevarnosti na celotni vodozbirni površini (tj. na celotnih območjih pritokov...).
- 15) Most IMONT ni bil predmet obravnave v DGD, saj gre za zasebni objekt, za katerega se ugotavlja ali sploh gre za legalni poseg. Kljub temu je v HH študiji izkazano, da ima bistven vpliv na gladinska stanja, zato s sedanjo geometrijo in lokacijo ni sprejemljiv – v postopku za morebitno novogradnjo pa so v izdelani HH študiji znani pogoji za njegovo umeščanje (tj. ne sme imeti zajeznega vpliva..).
- 16) V Analizi zemljišč (in rabe prostora) so prikazani objekti oz. trase infrastrukture na območju obravnave, ki so uporabni tudi kot podlaga za prilagajanje/usklajevanje protipoplavnih ukrepov (PPU) na zatečeno stanje oz. kot dokumentiranje, s katerimi omejitvami v prostoru so PPU povezani (npr. predstavitev infrastrukture, pogoji na varovalnih pasovih GJI ipd.). S spremljajočim prikazom (javnega) lastništva pa so izdelane tudi podlage za urejanje zemljiško – pravnih razmerij.
- 17) Pregled namenske rabe prostora pokaže, da sedanji OPN upošteva kategorijo »VC« - celinske vode v obsegu 12,7 ha (neuradno, ARSO), kmetijski sektor pa po dejanski rabi (GERK) le 8,2 ha, kar je pa manj od obsega vodnih zemljišč Meže in Mislinje po Katastrskem načrtu. Zato je pomembno, da bi se v naslednji fazi projektiranja k vodnim zemljiščem vrisala/določila tudi priobalna zemljišča. S prikazom obstoječih posegov v prostor oz. dejanske rabe prostora se pa lahko ugotovi tudi, ali gre za (ne)dovoljene posege na vodna zemljišča oz. neskladno rabo priobalnih zemljišč (npr. deponija lesa).
- 18) In ne nazadnje, OPN prikazuje »namensko rabo«, tj. »željeno rabo«, ki bo možna pod pogojem, da bodo pridobljena ustrezna pozitivna mnenja... Zato velja opozoriti prostorske načrtovalce, da npr. prikazana »stavbna zemljišča (namenska raba)« prav gotovo ne more segati do roba struge, tj. brez upoštevanja priobalnega pasu (kot npr. v obstoječem OPN).

F. Steinman